

Разіцький В. Й.

кандидат історичних наук, доцент, Київський національний торговельно–економічний університет (Україна, Київ), kremenets2000@ukr.net

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА США В САУДІВСЬКІЙ АРАВІЇ В ЕПОХУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БЛИЗЬКОГО СХОДУ

В першій пол. XX ст. на Близькому Сході розпочалися процеси національного пробудження та державотворення, які співпали в часі зі зростанням геополітичного значення регіону для провідних країн світу. У боротьбі за розширення сфер впливу в районі Перської затоки перед урядом США постала ціла низка складних завдань. Серед них зокрема витіснити основного конкурента Велику Британію та приборкати розвиток арабського націоналізму, який ставив під сумнів не тільки інтереси Вашингтона, але й саму присутність американців в регіоні. Поширення сфер впливу США на Близькому Сході розпочалося зі Саудівської Аравії, яка стала першим союзником та партнером у сфері енергоресурсів. У статті зроблена спроба висвітлити особливості розвитку націоналістичних рухів у Саудівській Аравії та показати їх вплив на реалізацію завдань інформаційної політики США. Автор доводить, що пріоритетним напрямом побудови американсько–саудівських відносин було налагодження взаємодії Вашингтона з керівництвом королівства, а мовчазна згода народних мас досягалася завдяки авторитету короля Саудівської Аравії.

Ключові слова: інформаційна політика, пропаганда, націоналізм, інформаційно–пропагандистська стратегія, Перська затока, Близький Схід.

Саудівська Аравія є однією із країн, яка виникла внаслідок створеного політико–ідеологічного вакууму після загибелі Османської імперії. Завдяки американським інвестиціям королівство досить швидко стало провідним гравцем на світовому енергетичному ринку, а продумані, виважені кроки інформаційної політики увіковічили військово–політичну присутність США у районі Перської затоки та забезпечили доступ до багатих джерел нафти і газу регіону. Таким чином дослідження ролі національного фактора у побудові американсько–саудівської співпраці залишається актуальним питанням сьогодення, адже національне пробудження арабів визначило подальший незалежний шлях їх розвитку, а налагодження політичної, економічної та інформаційної співпраці зі США дало змогу зміцнити насамперед фінансове становище королівства і тим самим зберегти державність та забезпечити внутрішньо– і зовнішньополітичну стабільність.

Метою дослідження є з'ясувати вплив національного фактора на процес реалізації інформаційної політики США в Саудівській Аравії. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати декілька важливих завдань, серед яких, зокрема, прослідкувати особливості зародження націоналізму на Близькому Сході; визначити характерні риси саудівського суспільства і місце в ньому національного фактора; дослідити вплив національного фактора на розвиток американсько–саудівських відносин та особливості реалізації завдань інформаційної політики США в королівстві.

Досліджувана проблематика вже тривалий час знаходиться у полі зору дослідників, а окремі її аспекти знайшли висвітлення в багатьох наукових працях як в Україні, так і за кордоном. Так, цікавою на наш погляд є збірка наукових праць під редакцією вчених Дж. Елея та Дж. Сані [3]. Там зроблена спроба вийти за рамки класичного розуміння націоналізму та надати цьому явищу сучасного тлумачення, враховуючи останні події

політичного, економічного, соціального, культурного життя народів світу.

Проблемам виникнення і розвитку Саудівської Аравії присвятив свою працю [11] дослідник Г.Троелер. Він зокрема звернув увагу на вивчення особливостей ваххабітської ідеології та її вплив на процес об'єднання арабських племен аравійського півострова, що стало підґрунтям для створення королівства Саудівська Аравія.

Особливостям побудови американсько–саудівських відносин, проникнення інтересів нафтових корпорацій США на Аравійський півострів присвятили свої праці американський дослідник Е.Браун [2] та радянський історик А.М. Василь'єв [1]. Вони запропонували детальний аналіз процесу розширення сфер впливу Вашингтона в регіон Перської затоки, де першим і найбільш важливим союзником стало королівство Саудівська Аравія. Вчені також приділили увагу діяльності американської компанії АРАМКО в королівстві та жорсткому суперництву США і Великої Британії на Близькому Сході за право контролю видобутку і реалізації енергетичних природних ресурсів.

Не пересічне значення для вивчення даної проблематики мають розсекречені американським урядом і розміщені в архіві національної безпеки для публічного доступу документи [9; 10], які проливають світло на особливості втілення в життя завдань інформаційної політики США в Саудівській Аравії, методи та засоби поширення інтересів Вашингтона на Аравійський півострів.

Використовуючи широке коло джерел та наукової літератури в роботі зроблена спроба довести вплив розгортання націоналістичних рухів на Близькому Сході на американсько–саудівські відносини та визначити, яким саме чином це позначилося на інформаційно–пропагандистській стратегії Вашингтона в Саудівській Аравії і які дало практичні результати.

До початку XX ст. землі Аравійського півострова, як і більшість територій Близького та Середнього Сходу, належали Османській імперії. Після Першої світової війни Порта припинила своє існування, а разом із нею й ідея османізму, яка була замінена турецьким націоналізмом в Анатолії та арабським націоналізмом (пізніше панарабізмом) на арабських територіях Близького Сходу і Північної Африки. У свою чергу арабський націоналізм інколи мав суттєві відмінності в межах різних держав регіону, що змушує сьогодні дослідників вивчати цю проблему більш детально в кожній окремовзятій країні арабського сходу, включаючи й Саудівську Аравію [8, р. ix–xii].

Найперші форми арабського націоналізму можна було спостерігати в межах колишніх османських територій від Ірану на сході й Туреччини на півночі і до Червоного моря на заході і Єгипту на південному–заході [12, р. 214]. Арабські території Аравійського півострова були розташовані на окраїні османських володінь і тому завжди користувалися певною автономією при вирішенні цілої низки питань місцевого значення. Після розпаду Порти на арабський схід прийшли європейські колоніальні держави, а пізніше й США, що не могло не викликати супротиву місцевого населення, насамперед інтелігенції. Таким чином

активізувався процес формування національних ідей та переконань на Близькому Сході, які набули швидкого поширення за допомогою не тільки усного мовлення, але й книг, журналів, газет тощо. Ціла низка таких праць була опублікована у 1962 р. дослідником С.Хеймом під назвою “Арабський націоналізм: Антологія” [5, р. 255].

Питання європейської колоніальної політики на Близькому Сході залишається дискусійним по сьогоднішній день. Однак із упевненістю можна стверджувати, що саме зусиллями європейців було створено більшість арабських держав та визначено їх кордони. Що ж стосується зокрема Саудівської Аравії, то завершення об'єднання арабських племен Аравійського півострова Саудом та проголошення держави відбулося у 1932 р.

Складне економічне становище королівства в пісках аравійської пустелі вдалося суттєво виправити у др. пол. 30–х рр. ХХ ст., коли в 1935 р. у Дахрані було знайдено великі поклади нафти. Так уже в 1939 р. Ер-Ріад отримав від нафтопромислів 2 млн. англійських фунтів золотом та продовжував активно зміцнювати відносини з Вашингтоном [11, р.241].

До середини ХХ ст. значення регіону Перської затоки істотно зросло в силу багатьох обставин, серед яких одну із провідних ролей відігравав енергетичний фактор. Промислові країни світу переходили на рідке паливо, найбільші запаси якого були виявлені в державах Близького та Середнього Сходу. Саме тому починаючи з другої чверті ХХ ст. американські компанії при активній підтримці уряду США активно включилися у процес освоєння нафто–газових родовищ в регіоні Перської затоки.

Справа отримання американськими корпораціями доступу до природних ресурсів Близького та Середнього Сходу ускладнювалася декількома обставинами. Цей регіон вже тривалий час перебував у сфері впливу Великої Британії та Франції, які всілякими методами намагалися не допустити проникнення туди інтересів США. Крім того, розвиток антиколоніальних та націоналістичних рухів у країнах Перської затоки створював там загрозу не тільки власності іноземців, але й їх життю та здоров'ю.

Не зважаючи на численні труднощі та перешкоди 30–х – 40–х рр. ХХ ст. американцям вдалося налагодити зв'язки з країнами Близького та Середнього Сходу і першим стратегічним партнером США стала Саудівська Аравія. На жаль, сьогодні в розпорядженні науковців не багато інформації про це арабське королівство, а ті факти, що наявні, найтісніше пов'язані з діяльністю на Аравійському півострові нафтових компаній, зокрема АРАМКО.

Стратегічне значення Саудівської Аравії для АРАМКО змусило останню докласти значних зусиль для налагодження та поглиблення співпраці з Ер-Ріадом. Значення компанії в середині королівства настільки зросло протягом 1940–х рр., що вже “у 1948 р. Держдепартамент США почав непокоїтися у зв'язку із надмірним впливом АРАМКО на Саудівську монархію і її міністрів” [2, р. 139].

Дешева нафта Саудівської Аравії протягом 1952–1963 рр. забезпечувала чистий прибуток американської корпорації АРАМКО 2,8 млрд. дол.[1, с. 383], внаслідок

чого це королівство посіло особливе місце в інформаційно–пропагандистській стратегії США. Вашингтон докладав значних зусиль для того, аби підняти свій авторитет серед місцевого арабського населення і тим самим створити додаткові гарантії безперешкодної експлуатації нафтогазових родовищ королівства.

Однак успішно розвивати відносини з Ер-Ріадом потребувало глибокого розуміння специфіки суспільства цієї країни. На середину ХХ ст. Саудівська Аравія залишалася абсолютною монархією, в якій зберігалися залишки феодальних відносин. Ведучи розкішний спосіб життя, королівський двір витрачав більше коштів, ніж отримував внаслідок продажу енергоресурсів, що поставило місцеве населення в скрутне матеріальне становище. Проте вірність традиціям утримувала аравійських бедуїнів від організації виступів проти королівського уряду і тому основна загроза для американських інтересів витікала від робітників нафтовидобувних компаній, значна частина з яких були іноземцями [7, р. 63–64].

Разом із тим варто зазначити, що в Саудівській Аравії на нафтопромислах між американськими працівниками та вихідцями із місцевого племен з кожним роком все більше зростала розбіжність, яка полягала в різній заробітній платі, ставленні керівництва, умовах проживання тощо [2, р. 150]. Це породжувало протиріччя, які з часом почали переростати в поодинокі виступи проти присутності США в королівстві.

Один із перших страйків робітників АРАМКО відбувся у 1945 р., внаслідок чого адміністрація змушена була піти на деякі поступки. І хоча страйкарі були переважно іноземцями і висували економічні вимоги, проте їх риторика містила яскраво виражені антиамериканські настрої, які з кожним роком все частіше підтримувало місцеве арабське населення.

На початку 1950–х рр. у Саудівській Аравії з'явилися перші паростки націоналістичних організацій, опозиційних правлячому режиму та ворожих інтересам США. Вирішення цієї проблеми суттєво ускладнювалося тим, що найактивніші противники присутності американців в королівстві були вихідцями з різних країн, різних національностей і тому багато методів інформаційно–пропагандистського впливу США виявилися не дієвими.

У таких обставинах у Вашингтоні було прийнято рішення насамперед зміцнювати відносини з офіційним Ер-Ріадом, підтримуючи уряд короля Сауда всіма можливими засобами, адже від цього залежали політичні, економічні, військово–стратегічні інтереси США в регіоні. Першим кроком американського уряду було надання економічної та військової допомоги Саудівській Аравії у 1945 р. на суму 5 млн. дол., у 1946 р. – 10 млн. дол. та 25 млн. дол. Крім того, у травні 1946 р. королівство отримало позику на суму 2 млн. дол. від Управління по ліквідації залишків військового майна США, а з 1952 р. Вашингтон зобов'язався по 4–му пункту “програми Трумена” сприяти розвитку сільського господарства, транспорту та природних ресурсів [1, с. 398].

Разом із тим слід наголосити, що встановлення тісних дипломатичних відносин з Ер-Ріадом не

означало, що американці отримали зелене світло для проведення інформаційно-пропагандистської компанії в королівстві з метою отримання впливу на місцеве населення. Про це яскраво свідчить депеша посольства США в Дждді, в якій чітко сказано, що звична “антикомуністична пропаганда Сполучених Штатів не знаходить підтримки як саудівського уряду, так і всієї громадськості” [10, р. 1]. Крім того, в даному документі зазначено, що в середовищі саудівського суспільства не ефективно використовувати пропагандистські памфлети, статті, публічні виступи, короткометражні фільми для досягнення цілей інформаційної політики США [10, р. 1]. Певне пояснення цьому знаходимо в іншій депеші посольства, де зокрема сказано, що в американських пропагандистських матеріалах активно засуджується комунізм та висловлюється активна підтримка демократії. Оскільки Саудівська Аравія абсолютна монархія, то її уряд не підтримує проведення таких пропагандистських акцій [9, р. 1].

Отже, специфіка суспільно-політичної організації Саудівської Аравії справила вирішальний вплив на пріоритети розвитку інформаційно-пропагандистської стратегії США. Для американських інтересів у королівстві найбільшу загрозу становили працівники нафтовидобувних компаній, а не націоналісти, які в силу багатьох обставин не мали значного впливу в країні. В умовах відсутності можливості вільно проводити інформаційно-пропагандистську компанію в королівстві з метою піднесення свого авторитету на Аравійському півострові керівництво США пріоритетним напрямом інформаційної політики визначило збереження та поглиблення відносини з офіційним Ер-Ріядом. А вирішення проблеми досягнення відносної терпимості місцевих мешканців до американської присутності в королівстві було досягнуто завдяки зусиллям короля Сауда, який, користуючись глибокими релігійними почуттями бедуїнів Аравійського півострова та їх відданості традиціям предків, отримав унікальну можливість справляти вирішальний вплив на формування громадської думки в країні.

Список використаних джерел

1. Васильев А.М. История Саудовской Аравии (1745 – конец XX в.) / Васильев А.М. – М.: “Классика плюс”, 1999. – 672 с.
2. Brown C.A. Oil, God, and Gold: The Story of Aramco and the Saudi Kings / Anthony Cave Brown. – Boston: Houghton Mifflin, 1999. – 480 p.
3. Eley G. Becoming National: A Reader / eds. Geoff Eley, Ronald Grigor Suny. – New York: Oxford University Press, 1996. – 385 p.
4. Guibernau M. Nationalisms: The Nation–State and Nationalism in the Twentieth Century / Montserrat Guibernau. – Cambridge: Polity Press, 1996. – 184 p.
5. Haim S. Arab Nationalism: An Anthology / ed. Sylvia Haim. – Berkeley: University of California Press, 1962. – 255 p.
6. Hutchinson J. Nationalism / eds. John Hutchinson, Anthony Smith. – New York: Oxford University Press, 1994. – 200 p.
7. Kamrava M. The modern Middle East: a political history since the First World War / Mehran Kamrava. – Berkeley, Los Angeles: University of California Press, Ltd., 2005. – 497 p.
8. Khalidi R. The Origins of Arab Nationalism: Introduction / ed. Rashid Khalidi. – New York: Columbia University Press, 1991. – 325 p.
9. Saudi Arabia Despatch from Raymond Hare to the Department of State. [Proposed Saudi Pamphlet Program], January 8, 1952. – P.1 // National Archives. Record Group 59. Records of the Department of State. Decimal Files, 1950–1954 [Електронний ресурс] // National Security Archive Electronic Briefing Book No. 78, Early Cold War US

Propaganda Activities in the Middle East. – Режим доступу: <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB78/propaganda%2000134.pdf>

10. Saudi Arabia Memorandum from Glenn A. Abbey to the Department of State. [Anticommunist Propaganda], October 2, 1951. – P.1 // National Archives. Record Group 59. Records of the Department of State. Decimal Files, 1950–1954 [Електронний ресурс] // National Security Archive Electronic Briefing Book No. 78, Early Cold War US Propaganda Activities in the Middle East. – Режим доступу: <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB78/propaganda%2000134.pdf>

11. Troeller G. The Birth of Saudi Arabia / Gary Troeller. – N.Y.: Routledge, 1976. – 267 p.

12. Wilson C.M. The Hashemites, the Arab Revolt, and Arab Nationalism // Origins of Arab Nationalism. – New York: Columbia University Press, 1991. – P.204–224.

References

1. Vasil'ev A.M. Istorija Saudovskoj Aravii (1745 – konec XX v.) / Vasil'ev A.M. – M.: “Klassika plus”, 1999. – 672 s.
2. Brown C.A. Oil, God, and Gold: The Story of Aramco and the Saudi Kings / Anthony Cave Brown. – Boston: Houghton Mifflin, 1999. – 480 p.
3. Eley G. Becoming National: A Reader / eds. Geoff Eley, Ronald Grigor Suny. – New York: Oxford University Press, 1996. – 385 p.
4. Guibernau M. Nationalisms: The Nation–State and Nationalism in the Twentieth Century / Montserrat Guibernau. – Cambridge: Polity Press, 1996. – 184 p.
5. Haim S. Arab Nationalism: An Anthology / ed. Sylvia Haim. – Berkeley: University of California Press, 1962. – 255 p.
6. Hutchinson J. Nationalism / eds. John Hutchinson, Anthony Smith. – New York: Oxford University Press, 1994. – 200 p.
7. Kamrava M. The modern Middle East: a political history since the First World War / Mehran Kamrava. – Berkeley, Los Angeles: University of California Press, Ltd., 2005. – 497 p.
8. Khalidi R. The Origins of Arab Nationalism: Introduction / ed. Rashid Khalidi. – New York: Columbia University Press, 1991. – 325 p.
9. Saudi Arabia Despatch from Raymond Hare to the Department of State. [Proposed Saudi Pamphlet Program], January 8, 1952. – P.1 // National Archives. Record Group 59. Records of the Department of State. Decimal Files, 1950–1954 [Електронний ресурс] // National Security Archive Electronic Briefing Book No. 78, Early Cold War US Propaganda Activities in the Middle East. – Режим доступу: <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB78/propaganda%2000134.pdf>
10. Saudi Arabia Memorandum from Glenn A. Abbey to the Department of State. [Anticommunist Propaganda], October 2, 1951. – P.1 // National Archives. Record Group 59. Records of the Department of State. Decimal Files, 1950–1954 [Електронний ресурс] // National Security Archive Electronic Briefing Book No. 78, Early Cold War US Propaganda Activities in the Middle East. – Режим доступу: <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB78/propaganda%2000134.pdf>
11. Troeller G. The Birth of Saudi Arabia / Gary Troeller. – N.Y.: Routledge, 1976. – 267 p.
12. Wilson C.M. The Hashemites, the Arab Revolt, and Arab Nationalism // Origins of Arab Nationalism. – New York: Columbia University Press, 1991. – P.204–224.

Razitskiy V.Y., Ph.D., Associate Professor of Kyiv national university of trade and economics (Ukraine, Kiev), kremenets2000@ukr.net

The US informational policy in Saudi Arabia during the period of national transformation of the Middle East

During the first half of the XX-h century the proses of the national awakening and state-building began on the Middle East, which coincided in time with the increasing sense of this region for leading countries of the world. The US government met a lot of problems in the struggle for influence in the Persian Gulf region. The first of them was to displace main rival Great Britain and curb the development of Arabian nationalism. The last one was questioned the Washington's interests and American presence in the region at all. The extension of US influence in the Middle East began with Saudi Arabia. It became the first American ally and partner in energy sector. In this article was made attempt to highlight the features of nationalist movements in Saudi Arabia and show their impact on the implementation of the US informational policy tasks. The author argues that the priority of the American policy toward Riyadh was the establishing of cooperation with the Kingdom's leadership and an acquiescence of the masses was achieved by authority of the King of Saudi Arabia.

Keywords: informational policy, propaganda, nationalism, informational-propagandistic strategy, the Persian Gulf, the Middle East.

Разицкий В. И., кандидат исторических наук, доцент, Киевский национальный торгово-экономический университет (Украина, Киев), kremenets2000@ukr.net

Информационная политика США в Саудовской Аравии в период национальной трансформации Ближнего Востока

В первой половине XX в. на Ближнем Востоке начались процессы национального пробуждения и образования государств, которые совпали во времени с возрастанием геополитического значения региона для ведущих стран мира. В борьбе за расширение сфер влияния в районе Персидского залива перед правительством США возник целый ряд сложных заданий. Среди них в частности вытеснить главного конкурента Великую Британию и обуздать развитие арабского национализма, который ставил под сомнение не только интересы Вашингтона, но и самое присутствие американцев в регионе. Расширение сфер влияния США на Ближнем Востоке началось с Саудовской Аравии, которая стала первым союзником и партнером в энергетической отрасли. В статье сделана попытка высветить особенности развития националистических движений в Саудовской Аравии и показать их влияние на реализацию заданий информационной политики США. Автор доказывает, что приоритетным направлением построения американо-саудовских отношений было налаживание взаимодействия Вашингтона с руководством королевства, а молчаливое согласие народных масс достигалась благодаря авторитету короля Саудовской Аравии.

Ключевые слова: информационная политика, пропаганда, национализм, информационно-пропагандистская стратегия, Персидский залив, Ближний Восток.

* * *

УДК 94(438)“1918/1939”:[325.3]

Шваб А. Г.

кандидат исторических наук, доцент, декан исторического факультета Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки (Україна, Луцьк), anatoliyshvab@gmail.com

Колоніальна політика Другої Речі Посполитої: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Висвітлюється теоретична концепція колоніальної політики Другої Речі Посполитої та практичні кроки польської влади з її реалізації.

В основу дослідження покладено аналіз теоретичних та програмних положень еміграційної та колонізаційної політики ключових державних та громадських інституцій. Проаналізовано практичні кроки польського уряду й Міністерства закордонних справ у врегулюванні питань еміграції та колонізації.

На основі викладеного матеріалу зроблено висновок, що колоніальна ідея в польській суспільно-політичній і державницькій думці міжвоєнного періоду, сформована польськими інтелектуалами й політичними елітами задля виходу із складної соціально-економічної ситуації в молодій польській державі. Відсутність внутрішніх можливостей для створення ефективної, конкурентоспроможної соціально-економічної моделі, спонукала польську владу до створення скупчених польських поселень колонізаційного типу в країнах Південної Америки та Африки.

Ключові слова: польська колонізаційна політика, колоніальна політика, національна політика Другої Речі Посполитої.

Колоніальна ідея в польській суспільно-політичній і державницькій думці міжвоєнного періоду стала результатом пошуку виходу із складної соціально-економічної ситуації, в якій опинилася молода польська держава. Відсутність внутрішніх можливостей для створення ефективної, конкурентоспроможної економічної моделі, підштовхнула польські інтелектуальні та політичні еліти до з'ясування причин відставання Польської держави від розвинутих країн світу. Такою головною причиною, на переконання більшості з них, була несправедлива модель геополітичного та економічного світового устрою, яка унеможлилювала рівномірний економічний розвиток країн з обмеженим доступом до світових ринків сировини й збуту.

Метою даної статті є виявлення передумов, мотивів, засад та механізмів реалізації еміграційної та колоніальної політики Другої Речі Посполитої.

В українських історичних та суспільно-політичних дослідженнях ця тема спеціально не досліджувалася. Окремі її аспекти висвітлювалися лише в розрізі еміграційних та етносоціальних процесів на західноукраїнських землях даного періоду, які досліджувалися С. Качарабою та С. Макарчуком. Значно краще ця тема висвітлена в польській історичній науці. Серед авторів слід відзначити Х. Яновську [11], Е. Колодзєя [15], А. Кісінжера [14], М. А. Ковальського [16], Р. Фіктуса [9] тощо.

Нестійкість імміграційних ринків, пряма залежність польської еміграції від політики країн переселення, підштовхнули польську владу до пошуків ширших можливостей контролю процесу еміграції та економічних зисків від неї. Один із найбільш дієвих засобів, на думку багатьох теоретиків еміграційної політики, була переселенська еміграція колонізаційного типу, яку Міністерство зовнішніх справ (МЗС) почало активно апробувати з кінця 1920-х рр. та втілювати, в умовах припинення європейської заробітчанської еміграції, на початку 1930-х рр.

Науково-теоретичне обґрунтування польських колонізаційних і колоніальних прагнень широко представлено у напрацюваннях Наукового інституту з досліджень питань еміграції та колонізації (створений у 1925 р.), діяльність якого всіляко підтримувалася і фінансувалася польським урядом. У продовж 1925–1932 рр. на сторінках щоквартальника цього інституту вийшла друком низка публікацій, присвячена різним аспектам колонізаційної та колоніальної політики Польщі. Найбільша кількість публікацій на цю тему належить послідовним прихильникам цієї ідеї Г. Залецькому та С. Гломбінському.

Відомий польський еміграційний діяч, директор Наукового інституту з досліджень питань еміграції і колонізації С. Гломбінський, ідеї якого співзвучні з загальними політичними й суспільними настроями того часу, вважав, що поселенська еміграція може виконувати додаткову економічну роль для своєї батьківщини, за умови правильної її організації з боку держави та публічної підтримки суспільства. На його думку для цього необхідно: забезпечити на довгий період часу території для поселення більших скупчень переселенців із сприятливими кліматичними й комунікаційними умовами; еміграція повинна охоплювати лише ту частину суспільства, яка представляє надлишок продуктивних сил у даній сільській місцевості або галузі промисловості; емігранти мають утримувати сталі економічні стосунки з батьківщиною, постачаючи її сировиною і продукцією, яких вона не має, та вивозити продукцію, якої вистачає; переселенці повинні користуватися транспортною та фінансовою організацією батьківщини, що з часом повинно позитивно вплинути на розвиток взаємних торгівельних і кредитних стосунків; планово впроваджувана і підтримувана поселенська еміграція згодом має стати впливовим засобом національної експансії й повернення досвідчених фахівців та капіталів [9, s. 12].

Одним із найбільш послідовних популяризаторів колоніальної ідеї в суспільстві була Морська і колоніальна ліга. За кілька років активної пропаганди серед населення, питання утворення власних колоній